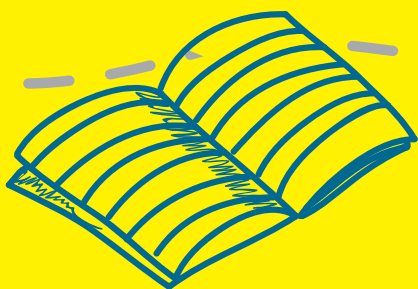

بخشی از

کتاب کار

فارسی هشتم

انتشارات تک رقمی‌ها

المهم سيد صاحب

کتاب کار هشتم فارسی

آموزش کلمه به کلمه + بررسی نقش دستوری و آرایه‌های ادبی
پرسش امتحانی + خودآزمایی مفهومی
پرسش‌های چهارگزینه‌ای تیزهوشان

کتاب کار فارسی هشتم

انتشارات تک رقیمی ها

به نام خداوند جان و خرد

کتاب کار فارسی هشتم

ایهام سید صاحب

آموزش کلمه به کلمه

معنی واژه، بیت، عبارت

ایستگاه دانش زبانی

توضیح نکات دستوری: جمله، ترکیب، فعل، نهاد، گزاره و ...

ایستگاه دانش ادبی

توضیح نکات ادبی: مثنوی، سجع، چهارپاره، تشخیص، تشبیه و ...

ایستگاه اعلام اشخاص و آثار

معرفی شاعران، نویسندگان، آثار و کتب ادبی

ایستگاه واژگان املا

اشاره به بعضی نکات مهم در نگارش واژگان

واژگان املائی مهم

ایستگاه واژگان هم خانواده

خود آزمایی درس به درس

امتحان و مفهومی

پرسش های امتحانی نوبت اول و دوم

پرسش های چهارگزینه ای

ورودی مدارس ویژه تیزهوشان، نمونه دولتی و مدارس برتر

آموزش مهارت های نوشتاری (نگارش و انشا)

TAK RAGHAMIHA
PUBLICATIONS

هشتم ها

ناماتکرار فمے شوید

زیبایی آفرینش

درس اول: پیش از اینها
 حکایت: به خدا چه بگویم؟
 درس دوم: خوب جهان را بین! صورتگر ماهر
 روان خوانی: جواز و سنگ

ایستگاه دانش ادبی (یادآوری)

شخصیت بخشی یا تشخیص: هرگاه شاعر یا نویسنده در کلام خود، ویژگی‌های انسانی را به غیرانسان نسبت دهد؛ به آن آرایه شخصیت بخشی یا تشخیص می‌گویند.
 مثال: دستان باد صورت درختان را نوازش می‌کرد.
 دست داشتن باد و صورت داشتن درخت، آرایه تشخیص را به وجود آورده است.

آنچه نادیدنی است، آن بینی

چشم دل باز کن که جان بینی

🔖 **معنی واژه:** نادیدنی: آنچه قابل دیدن نیست.

🔖 **معنی بیت:** چشم دل را باز کن (بصیرت داشته باش) تا حقیقت وجود آدمی را بینی و آن چیزهایی را که با چشم مادی قابل دیدن نیست، به روشنی بینی.

🔖 **نکته دستوری:** چشم دل: مفعول / باز کن: فعل امر / که: حرف ربط / جان: مفعول / بینی (بینی): فعل مضارع، دوم شخص مفرد / آنچه: نهاد / نادیدنی: مسند / است: فعل اسنادی / آن: مفعول / بیت چهار جمله دارد.

🔖 **آرایه ادبی:** چشم، دل، جان: مراعات نظیر / چشم دل: تشخیص (داشتن چشم به دل نسبت داده شده است)

🔖 **دانش ادبی:** جان، آن: قافیه / بینی: ردیف

ایستگاه اعلام اشخاص

هاتف اصفهانی: سید احمد هاتف اصفهانی از شاعران قرن دوازدهم یعنی دوره افشاریه و زندیه است. وی در سرودن غزل از سعدی و حافظ پیروی می‌کرد. «ترجیع‌بند» عرفانی وی نیز معروف است.

درس اول: پیش از اینها

ایستگاه معنی واژگان

بوریا: حصیری که از نی می‌سازند.	بُوج: ساختمان‌های بلند، قصر
توفنده: پرخروش، خروشان، غوغا کننده	پیش از اینها: قبلاً، در گذشته
خلوت: دور از دیگران، تنهایی	خشت: آجر، آجر خام
ریا: دورویی، نفاق (بی‌ریا: بدون تظاهر و خودنمایی)	دلگیر: ناراحت، غمگین
عاج: دو دندان پیش و بالایی فیل‌ها که بسیار گران‌بها هستند.	طنین: آهنگ، انعکاس صدا
گلیم: نوعی فرش	کینه: دشمنی، نفرت
نیت: قصد، آهنگ، عزم	نعره: فریاد بلند

ایستگاه دانش ادبی

ساختار (شکل بیرونی)

ساختار زبان از عناصری تشکیل می‌شود. واژه‌ها و جمله‌های زبان، مانند ظرف‌هایی هستند که فکر ما را در خود جای می‌دهند. ما باید هنگام خواندن هر اثر و شنیدن گفتار هر شخص، با درنگ و تأمل، نحوه گزینش واژه‌ها و زمینه فکری آن را جست‌وجو کنیم؛ پس برای درک بهتر هر اثر باید به ساختار و محتوای آن توجه داشته باشیم.

برای بررسی ساختار (شکل بیرونی) هر اثر، می‌توانیم از پرسش‌های زیر استفاده کنیم:

۱) متن اثر به «نظم» است یا به «نثر»؟

۲) شیوه بیان نوشته، «زبانی» است یا «ادبی»؟

۳) واژه‌های متن، «ساده و قابل فهم» هستند یا «دشوار و دیرپاب»؟

تمرین: ابیات زیر را از نظر ساختار بررسی کنید.

الف) جهان متفق بر الهیتش فرومانده از کنه ماهیتش

ب) پیش از اینها فکر می‌کردم خدا خانه‌ای دارد میان ابرها

پاسخ: بیت الف دارای واژه‌های سخت و دشوار است.

بیت ب دارای واژه‌های ساده و قابل فهم است.

قالب شعر: مثنوی

پیش از اینها، فکر می‌کردم خدا خانه‌ای دارد میان ابرها

معنی بیت: زمان کودکی‌ام فکر می‌کردم که خدا در آسمان زندگی می‌کند و خانه‌اش در میان ابرها قرار دارد.

نکته دستوری: فکر می‌کردم: فعل ماضی / خدا: نهاد / خانه‌ای: مفعول / دارد: فعل مضارع، سوم شخص مفرد / بیت دو جمله است.

دانش ادبی: خدا، ابرها: قافیه

مثل قصر پادشاهِ قصه‌ها خشتی از الماس و خشتی از طلا

معنی بیت: آجرهای خانه‌اش مانند قصر پادشاهِ قصه‌ها بود، خشتی از الماس داشت و خشتی از طلا داشت.

نکته دستوری: خانه خدا: نهاد محذوف / مثل: حرف اضافه / قصر پادشاهِ قصه‌ها: متمم (حرف اضافه و متمم با هم در جایگاه مسند هستند) /

فعل اسنادی «بود» محذوف است / خشتی: مفعول / الماس و طلا: متمم / و: حرف ربط / فعل «دارد» حذف شده است / بیت سه جمله است.

❖ **آرایه ادبی:** خانه خدا (مشبهه) مثل (ادات تشبیه) قصر پادشاه (مشبهه) است. / کل مصرع دوم وجه شبهه است. / قصر، پادشاه: مراعات نظیر / الماس و طلا: مراعات نظیر / خشتی: تکرار
❖ **دانش ادبی:** قصه‌ها، طلا: قافیه

📖 پایه‌های برجش از عاج و بلور بر سر تختی نشسته با غرور

❖ **معنی بیت:** پایه‌های قصرش (قصر خدا) از عاج فیل و بلورهای گران‌قیمت ساخته شده است و خدا بر روی تختی با تکبر و خودخواهی نشسته است.
❖ **نکته دستوری:** پایه‌های برجش: نهاد / عاج و بلور: متمم / بر: حرف اضافه / سر تختی: متمم / نشسته (نشست + ه + است): فعل ماضی، سوم شخص مفرد / با: حرف اضافه / غرور: متمم
❖ **آرایه ادبی:** از عاج و بلور بودن چیزی: کنایه است از با ارزش و گران‌قیمت بودن / برج، عاج، بلور، تخت: مراعات نظیر
❖ **دانش ادبی:** بلور، غرور: قافیه

📖 ماه، برق کوچکی از تاج او هر ستاره، پولکی از تاج او

❖ **معنی بیت:** فکر می‌کردم ماه نور کوچکی از تاج خداوند است و ستاره‌ها، پولک‌های براق تاج او هستند.
❖ **نکته دستوری:** ماه: نهاد / برق کوچکی: مسند / تاج او: متمم / هر ستاره: نهاد / پولکی: مسند / تاج او: متمم / فعل اسنادی «است» از پایان هر دو مصراع حذف شده.
❖ **آرایه ادبی:** ماه، (مشبهه) به برق کوچکی از تاج او (مشبهه) تشبیه شده است. / هر ستاره (مشبهه) به پولکی از تاج او (مشبهه) تشبیه شده است. / ماه، ستاره و برق: مراعات نظیر
❖ **دانش ادبی:** پولکی، کوچکی: قافیه / از تاج او: ردیف

📖 رعد و برق شب، طنین خنده‌اش سیل و طوفان، نعره توفنده‌اش

❖ **معنی بیت:** فکر می‌کردم رعد و برقی که در شب اتفاق می‌افتد، صدای خنده [او درخشش دندان‌های] خداوند است و سیل و طوفان همان فریاد بلند و وحشتناک اوست.
❖ **نکته دستوری:** رعد و برق شب: نهاد / طنین خنده‌اش: مسند / خنده‌اش (خنده او): «ش» ضمیر متصل در نقش مضاف‌الیه / سیل و طوفان: نهاد / نعره توفنده‌اش: مسند (نعره توفنده: ترکیب وصفی / نعره او: ترکیب اضافی) / فعل اسنادی «است» از پایان هر دو مصراع حذف شده است.
❖ **آرایه ادبی:** رعد و برق، سیل و طوفان: مراعات نظیر.
❖ **دانش ادبی:** خنده‌اش، توفنده‌اش: قافیه

📖 هیچ‌کس از جای او آگاه نیست هیچ‌کس را در حضورش راه نیست

❖ **معنی بیت:** هیچ‌کس نمی‌داند که او کجا زندگی می‌کند و هیچ‌کس به درگاه خداوند راهی ندارد و اجازه دیدن او را ندارد.
❖ **نکته دستوری:** هیچ‌کس: نهاد / جای او: متمم، ترکیب اضافی / آگاه: مسند / نیست: فعل اسنادی / هیچ‌کس: متمم (در اینجا، «را» به معنای حرف اضافه برای است.) / در: حرف اضافه / حضورش: متمم / راه: نهاد / «نیست» در مصراع دوم به معنی «وجود ندارد» است و فعل اسنادی به شمار نمی‌آید.
❖ **آرایه ادبی:** راه نیافتن به وجود کسی: کنایه از پذیرفته نشدن / راه - را: جناس / هیچ‌کس: تکرار
❖ **دانش ادبی:** آگاه، راه: قافیه / نیست: ردیف

گاهی «حرف اضافه» و «متمم» با هم در جایگاه مسندی قرار می‌گیرند و مسند می‌شوند؛ در این صورت اگر از شما نقش دستوری پرسیده شود، شما باید به سوال توجه کنید. مثال: لباس من از حریر است. در مثال فوق اگر فقط نقش دستوری حریر پرسیده شود، حریر، متمم است، ولی اگر بپرسند مسند چیست، «از حریر» مسند است.

📖 آن خدا بی‌رحم بود و خشمگین / خانه‌اش در آسمان، دور از زمین

🔹 **معنی بیت:** آن خدایی که من تصور می‌کردم، بی‌رحم و عصبانی بود، خانه‌اش در آسمان بود و از کره زمین دور بود.
 🔹 **نکته دستوری:** آن خدا: نهاد / بی‌رحم: مسند / بود: فعل اسنادی / خشمگین: مسند / خانه‌اش (خانه او): «کَش»: ضمیر متصل، مضاف‌الیه / آسمان: متمم / دور: مسند / زمین: متمم / فعل اسنادی «بود» از پایان مصراع اول و دوم حذف شده. / بیت سه جمله است: آن خدا بی‌رحم بود / و خشمگین [بود] / خانه‌اش در آسمان دور از زمین [بود]. / در آسمان، دور از زمین: مسند.
 🔹 **آرایه ادبی:** آسمان و زمین: تضاد / بی‌رحم و خشمگین: مراعات نظیر
 🔹 **دانش ادبی:** خشمگین، زمین: قافیه

📖 بود، اما در میان ما نبود / مهربان و ساده و زیبا نبود

🔹 **معنی بیت:** خداوند وجود داشت؛ اما از ما دور بود. او مهربان، ساده و زیبا نبود.
 🔹 **نکته دستوری:** بود: فعل ماضی ساده، سوم شخص مفرد (در اینجا فعل «بود» به معنای «وجود داشت» است و فعل اسنادی نیست). / اما: حرف ربط / در میان: حرف اضافه / ما: متمم / مهربان و ساده و زیبا: مسند / نبود: در مصراع اول به معنی «وجود نداشت» است و فعل اسنادی نیست و بیت فقط یک فعل اسنادی دارد.
 🔹 **آرایه ادبی:** بود، نبود: تضاد
 🔹 **دانش ادبی:** ما، زیبا: قافیه / نبود: ردیف

📖 در دل او دوستی جایی نداشت / مهربانی هیچ معنایی نداشت

🔹 **معنی بیت:** در دل او (خدا) مهر و دوستی نبود و مهربانی و محبت نیز برای او مفهومی نداشت.
 🔹 **نکته دستوری:** دل او: متمم، ترکیب اضافی / دوستی: نهاد / جایی: مفعول / نداشت: فعل ماضی ساده منفی، سوم شخص مفرد / مهربانی: نهاد / هیچ معنایی: مفعول
 🔹 **آرایه ادبی:** دوستی و مهربانی: مراعات نظیر.
 🔹 **دانش ادبی:** جایی، معنایی: قافیه / نداشت: ردیف

موقوف‌المعانی: به ابیاتی که از نظر معنی به هم وابسته هستند و معنی آن‌ها زمانی کامل می‌شود که پشت سر هم خوانده شوند، موقوف‌المعانی می‌گویند.

📖 هر چه می‌پرسیدم از خود از خدا / از زمین از آسمان از ابرها

🔹 **معنی بیت:** هر چه از دیگران در مورد خودم، خدا، زمین، آسمان و ابرها سؤال می‌کردم ...
 🔹 **نکته دستوری:** هر چه: مفعول / می‌پرسیدم: فعل ماضی، اول شخص مفرد / خود، خدا، زمین، آسمان و ابرها: متمم / بیت یک جمله است.
 🔹 **آرایه ادبی:** زمین و آسمان و ابر: مراعات نظیر / زمین و آسمان: تضاد / از: تکرار
 🔹 **دانش ادبی:** خدا، ابرها: قافیه / این بیت با بیت بعدی موقوف‌المعانی است.

ماضی استمراری: دلالت بر فعلی می‌کند که وقوع آن در زمان گذشته مدتی ادامه داشته است.

روش ساخت: می + بن ماضی + شناسه

مثال: می + ساخت + م ← می‌ساختم

📖 زود می‌گفتند: «این، کار خداست» / پرس‌وجو از کار او کاری خطاست»

🔹 **معنی بیت:** زود می‌گفتند: «این کارها به خداوند مربوط است و پرسش و تحقیق درباره کارهای خدا اشتباه است.»

- **نکته دستوری:** می گفتند (می + گفت + ند): فعل ماضی استمراری، سوم شخص جمع / این: نهاد / کار خدا: مسند، ترکیب اضافی / است: فعل اسنادی / فعل «گفتند» گذرا به مفعول است و باید مفعول داشته باشد و مفعول آن قسمت درون گیومه و نقل قول شده است. چه چیزی را گفتند؟ «این کار خدا است و پرس و جو از کار او کاری خطاست» / پرس و جو: نهاد / از: حرف اضافه / کار او: متمم / او: مضاف الیه / کاری خطا: مسند (ترکیب وصفی) / است: فعل اسنادی / بیت سه جمله دارد.

آرایه ادبی: کار: تکرار

دانش ادبی: خدا، خطا: قافیه / است: ردیف

بیت من در نماز و در دعا ترس بود و وحشت از خشم خدا

معنی بیت: پیش از اینها به خاطر ترس و وحشتی که از خشمگین شدن خداوند داشتیم، نماز می خواندم و دعا می کردم.

نکته دستوری: نیت من: نهاد، ترکیب اضافی / نماز و دعا: متمم / ترس و وحشت: مسند / بود: فعل اسنادی / فعل اسنادی «بود» از آخر بیت حذف شده است. بیت دو جمله دارد.

آرایه ادبی: ترس، وحشت، خشم: مراعات نظیر / نماز، دعا: مراعات نظیر

دانش ادبی: دعا، خدا: قافیه

پیش از اینها خاطرم دلگیر بود از خدا در ذهنم این تصویر بود

معنی بیت: قبلاً، من همیشه ناراحت بودم و چنین تصاویری را از خدا در ذهنم داشتم.

نکته دستوری: خاطرم: نهاد / خاطرم (خاطر من): «م» / ضمیر متصل، مضاف الیه / دلگیر: مسند / بود: در مصراع اول، فعل اسنادی / خدا: متمم / ذهنم: متمم / این تصویر: نهاد / بود: در مصراع دوم به معنی وجود داشت؛ فعل اسنادی نیست.

دانش ادبی: دلگیر و تصویر: قافیه / بود: ردیف

تا که یک شب، دست در دست پدر راه افتادم به قصد یک سفر

معنی بیت: تا این که یک شب به همراه پدرم، به قصد یک سفر به راه افتادیم.

نکته دستوری: دست پدر: ترکیب اضافی / به: حرف اضافه / قصد یک سفر: متمم / بیت یک جمله دارد.

آرایه ادبی: دست: تکرار / دست در دست کسی بودن: کنایه از همراه بودن

دانش ادبی: پدر، سفر: قافیه

در میان راه، در یک روستا خانه‌ای دیدیم، خوب و آشنا

معنی بیت: در بین راه در یک روستا، خانه‌ای خوب و آشنا دیدیم.

نکته دستوری: در میان: حرف اضافه / راه: متمم / یک روستا: متمم / خانه‌ای: مفعول / خانه‌ای خوب و آشنا: ترکیب وصفی / دیدیم: فعل ماضی ساده، اول شخص جمع / بیت یک جمله است.

دانش ادبی: روستا، آشنا: قافیه

زود پرسیدم «پدر، اینجا کجاست؟» گفت: «اینجا خانه خوب خداست»

معنی بیت: زود از پدرم پرسیدم که اینجا کجاست؟ پدر پاسخ داد: «اینجا خانه خوب خداست».

نکته دستوری: زود: قید / پرسیدم (پرسید + م): فعل ماضی ساده، اول شخص مفرد / پدر: منادا / اینجا: نهاد / کجا: مسند / گفت و پرسیدم: گذرا به مفعول / اینجا: نهاد / خانه خوب خدا: مسند / بیت پنج جمله است: زود پرسیدم پدر اینجا کجاست؟ گفت اینجا خانه خوب خداست.

آرایه ادبی: اینجا: تکرار

دانش ادبی: کجا، خدا: قافیه / است: ردیف

گفت: «اینجا می شود یک لحظه ماند گوشه‌ای خلوت، نمازی ساده خواند

معنی بیت: پدرم گفت: «اینجا می توانیم لحظه‌ای بمانیم و در گوشه‌ای خلوت، نمازی از روی صداقت و سادگی بخوانیم».

نکته دستوری: گفت: فعل گذرا به مفعول. بقیه بیت مفعول برای فعل «گفت» می شود: فعل مضارع / یک لحظه: قید / گوشه‌ای خلوت: قید و ترکیب وصفی (موصوف و صفت) / نمازی ساده: مفعول، ترکیب وصفی / ماند و خواند: فعل ماضی ساده، سوم شخص مفرد / بیت چهار جمله و دو مفعول دارد.

دانش ادبی: ماند، خواند: قافیه

با وضویی دست و رویی تازه کرد

با دل خود گفت‌وگویی تازه کرد»

- معنی بیت: می‌توانیم با وضو گرفتن، دست و روی خود را شاداب کنیم و از راه دل با خدا حرف بزنیم.»
- نکته دستوری: وضویی: متمم / دست و رویی: مفعول / تازه: مسند / کرد: فعل / دل خود: متمم و ترکیب اضافی / گفت‌وگویی: مفعول
- آرایه ادبی: دست و رویی تازه کردن: کنایه از شاداب و سرحال شدن
- دانش ادبی: دست و رویی، گفت‌وگویی: قافیه / تازه کرد: ردیف

گفتمش: پس آن خدای خشمگین

خانه‌اش اینجا است؟ اینجا در زمین؟

- معنی بیت: به پدرم گفتم: «پس آن خدای عصبانی، خانه‌اش اینجا است؟ در همین زمین [که ما زندگی می‌کنیم] تا خانه دارد؟»
- نکته دستوری: گفتمش (به او گفتم): «ش» / ضمیر متصل در نقش متمم / پس: حرف ربط / خانه‌اش: نهاد، «اش» مضاف الیه است / زمین: متمم / فعل «است» از آخر مصراع حذف شده است. / بیت سه جمله است.
- دانش ادبی: خشمگین، زمین: قافیه

گفت: «آری خانه او بی‌ریاست

فرش‌هایش از گلیم و بوریاست

- معنی بیت: پدر گفت: «درست است، خانه خدا از دورویی و ظاهرپرستی دور است و فرش‌های آن از گلیم و حصیر ساده است.»
- نکته دستوری: خانه او: نهاد / بی‌ریا: مسند / است: فعل اسنادی / از گلیم و بوریا: مسند (حرف اضافه و متمم در جایگاه مسندی) / بیت چهار جمله است: گفت / آری (شبه جمله) / خانه او بی‌ریاست / فرش‌هایش از گلیم و بوریاست. / بیت یک مفعول دارد.
- آرایه ادبی: فرش، گلیم و بوریا: مراعات نظیر / بوریا و بی‌ریا: جناس
- دانش ادبی: بی‌ریا، بوریا: قافیه / است: ردیف

مهربان و ساده و بی‌کینه است

مثل نوری در دل آینه است

- معنی بیت: خداوند مهربان، ساده و صمیمی است و از دشمنی به دور است و مانند نوری در دل انسان است.
- نکته دستوری: مهربان، ساده، بی‌کینه: مسند / است: فعل اسنادی / مثل نوری: مسند / دل آینه: متمم / نهاد هر دو مصراع، «خدا» حذف شده است.
- آرایه ادبی: مثل نوری در دل آینه است: تشبیه (خدا: مشبه / مثل: ادات تشبیه / نور: مشبه‌به) / دل آینه: تشخیص / منظور از آینه، در اینجا «وجود انسان» است (خدا در دل انسان قرار دارد)
- دانش ادبی: کینه، آینه: قافیه / است: ردیف

عادت او نیست خشم و دشمنی

نام او نور و نشانش روشنی»

- معنی بیت: خدا خشمگین نمی‌شود و با کسی دشمنی نمی‌کند. او نور و روشنایی است و وجود انسان را پاک می‌کند.»
- نکته دستوری: عادت او: مسند، ترکیب اضافی (مضاف و مضاف‌الیه) / خشم و دشمنی: نهاد / نام او: نهاد / نور: مسند / نشانش: نهاد / «ش» در نشانش: ضمیر متصل، مضاف‌الیه / روشنی: مسند / فعل اسنادی «است» از پایان مصراع دوم حذف شده. بیت سه جمله دارد: عادت او نیست خشم و دشمنی نام او نور است / و نشانش روشنی است
- آرایه ادبی: نام او نور ...: تلمیح به آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» (خداوند نور آسمان‌ها و زمین است). / نور و روشنی: مراعات نظیر / واج آرایه: «ن» و «ش»
- دانش ادبی: دشمنی، روشنی: قافیه

تازه فهمیدم: خدایم این خداست

این خدای مهربان و آشناست

- معنی بیت: حالا، متوجه شدم که خدای من، این خدای مهربان و آشنا است.
- نکته دستوری: فهمیدم: فعل ماضی ساده، اول شخص مفرد / خدایم (خدای من): نهاد، ترکیب اضافی / این خدا: مسند / این خدای مهربان و آشنا: مسند / خدای مهربان: ترکیب وصفی (موصوف و صفت) / خدای آشنا: ترکیب وصفی (موصوف و صفت) / بیت سه جمله دارد.
- دانش ادبی: خدا، آشنا: قافیه / است: ردیف

دوستی از من به من نزدیک‌تر از رگ گردن به من نزدیک‌تر

معنی بیت: خدا دوستی است که از خودم به من بسیار نزدیک‌تر است، حتی از رگ گردن نیز به من نزدیک‌تر است.

نکته دستوری: دوستی: نهاد / رگ گردن: متمم، ترکیب اضافی / نزدیک‌تر: در دو مصراع مسند است. / نهاد جمله (خداوند) حذف شده است. / فعل اسنادی «است» از پایان مصراع اول و دوم حذف شده.

آرایه ادبی: از رگ گردن به من نزدیک‌تر: تلمیح به آیه «و نحن اقرب الیه من حبل الوريد» (و ما از رگ گردن به شما نزدیک‌تر هستیم). / من: تکرار

دانش ادبی: من، گردن: قافیه / به من نزدیک‌تر: ردیف

می‌توانم بعد از این، با این خدا دوست باشم، دوست، پاک و بی‌ریا

معنی بیت: بعد از این می‌توانم با این خدا، دوستی پاک و بی‌ریایی داشته باشم.

نکته دستوری: می‌توانم (می + توان + م): فعل مضارع، اول شخص مفرد / این خدا: متمم / دوست: مسند / باشم: فعل مضارع، اول شخص مفرد

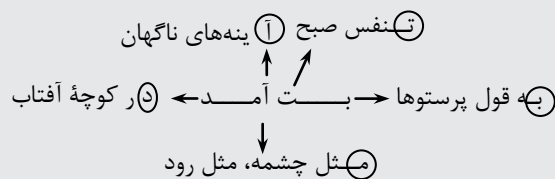
آرایه ادبی: این، دوست: تکرار

دانش ادبی: خدا، بی‌ریا: قافیه

قیصر امین‌پور: استاد دانشگاه و شاعر معاصر، در سال ۱۳۳۸ در گتوند خوزستان متولد شد. دیپلم خود را در شهر دزفول گرفت و ابتدا در رشته پزشکی و جامعه‌شناسی پذیرفته شد ولی هر دو را رها کرد و به ادبیات روی آورد و در این رشته به درجه دکترا نایل شد. وی از شاعران موفق پس از انقلاب اسلامی به شمار می‌آید. از آثار او می‌توان «در کوچه آفتاب»، «تنفس صبح»، «مثل چشمه، مثل رود»، «به قول پرستو» و «آینه‌های ناگهان» را نام برد. دریغا که این استاد و شاعر خوش‌نام، به ناگهان و زود چشم از جهان فروبست. وی در پاییز ۱۳۸۶ وفات یافت.

دانش‌آموزان عزیز! برای یادگیری بهتر آثار، «بت آمد» را به حافظه بسپارید.

در زبان فارسی، بعضی حروف مانند «ذ، ز، ض، ظ» و «ت، ط» تلفظ یکسانی دارند، اما شکل نوشتاری آن‌ها متفاوت است. با توجه به معنا، به املائی کلماتی که این حروف در آنها به کار رفته است، دقت کنید:

مثال ۱: نمازگزار - ظلم - حضور - گذاشتن

مثال ۲: طوطی - تخت

● نکته: شیوه املائی کلمات در معنای آن نیز بسیار تأثیر دارد:

مثال ۱: ثواب به معنای «مزد و پاداش»، است؛ در حالی که صواب به معنای «راست و درست» است.

مثال ۲: اساس به معنای «پایه و بنیاد» است؛ در حالی که اثاث به معنای «ابزار و کالا» است.

به خدا چه بگویم؟

ایستگاه معنی واژگان

انبوه: بسیار، فراوان	ارباب: رئیس، سرور، صاحب
خداوند: صاحب	چرا: چریدن، علف خوردن حیوانات در علفزار
صحرا: بیابان، دشت	سراغ: در این جا به معنی نزد
غلام: نوکر، خدمتکار، در این درس به معنی «چوپان» است.	هرگز: ابدأ، به هیچ وجه (= قید نفی)

روزی غلامی گوسفندان اربابش را به صحرا برد. گوسفندان در دشت سرگرم چرا بودند که مسافری از راه رسید و با دیدن انبوه گوسفندان، به سراغ آن غلام (چوپان) رفت و گفت: «از این همه گوسفندانت، یکی را به من بده».

چوپان گفت: «نه، نمی توانم این کار را بکنم؛ هرگز!».

مسافر گفت: «یکی را به من بفروش».

چوپان گفت: «گوسفندان از آن من نیست».

مرد گفت: «خداوندش را بگویی که گرگ ببرد».

غلام گفت: «به خدای چه بگویم؟!»

نکته دستوری: غلامی: نهاد / صحرا: متمم / گوسفندان: مفعول / بُرد: فعل ماضی ساده، سوم شخص مفرد / گوسفندان: نهاد / دشت: متمم / سرگرم چرا: مسند / بودند: فعل اسنادی / مسافری: نهاد / راه: متمم / رسید: فعل ماضی ساده، سوم شخص مفرد / دیدن انبوه گوسفندان: متمم / سراغ آن غلام: متمم / رفت، گفت: فعل ماضی ساده، سوم شخص مفرد / این همه گوسفندانت: متمم (این گوسفندان و همه گوسفندان: ترکیب وصفی) و (گوسفندانت: ترکیب اضافی) / یکی: مفعول / من: متمم / بده: فعل امر، دوم شخص مفرد / نه و هرگز: شبه جمله / خداوندش را (به خداوندش)؛ خداوندش: متمم (در اینجا «را» به معنای حرف اضافه «به» است) / ببرد: فعل ماضی ساده، سوم شخص مفرد

ایستگاه اعلام آثار

رساله ششیره: ابوالقاسم ششیری از عارفان قرن پنجم است. اصل این کتاب به زبان عربی است و یکی از شاگردان ششیری آن را به زبان فارسی برگردانده است. موضوع این کتاب، معرفی برخی از بزرگان عارف و شرح اصطلاحات و الفاظ رایج میان آنهاست. این اثر با تصحیح استاد فروزانفر به چاپ رسیده است.

ایستگاه واژگان هم خانواده

غروه ← مغرور، غره	قصه ← قصص (جمع قصه)
خطا ← خاطی	حضور ← حضرت، حاضر، احضار، محضر
ذهن ← اذهان (جمع ذهن)، ذهنی، ذهنیت	وحشت ← وحشی، موحش، توحش
قصد ← مقصد، مقصود، قاصد، مقاصد	تصویر ← تصور، مصوّر، صور، تصاویر، صورت
لحظه ← لحظات (جمع لحظه)	سفر ← مسافرت، مسافر، سفیر
	عادت ← عادی، اعتیاد، معتاد

قصر - قصه - الماس - طلا - عاج و بلور - غرور - تاج - پولک - رعد و برق - طنین - سیل و طوفان - نعره - توفنده‌اش - حضور - خطا - نیت - دعا - وحشت - خاطر م - دلگیر - ذهنم - تصویر - قصد - سفر - لحظه - وضو - دست و رویی - بی‌ریا - گلیم - بویا - آینه - عادت - غلام - گوسفندان - ارباب - چرا - مسافری - انبوه - سراغ - چوپان

خودآزمایی درس اول و حکایت

همراه با پرسش‌های
امتحانی مفهومی

۱- معنی واژگان مشخص شده را بنویسید.

(الف) پایه‌های برجش از عاج و بلور	(ت) سیل و طوفان نعره توفنده‌اش
(ب) رعد و برق شب طنین خنده‌اش	(ث) فرش‌هایش از گلیم و بوریاست
(پ) پرس و جو از کار او کاری خطاست	(ج) پیش از این‌ها خاطر م دلگیر بود

۲- ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

(الف) دوستی از من به من نزدیک‌تر از رگ گردن به من نزدیک‌تر

.....

(ب) پایه‌های برجش از عاج و بلور بر سر تختی نشسته با غرور

.....

(پ) نیت من در نماز و در دعا ترس بود و وحشت از خشم خدا

.....

(ت) در دل او، دوستی جایی نداشت مهربانی هیچ معنایی نداشت

.....

(ث) رعد و برق شب، طنین خنده‌اش سیل و طوفان نعره توفنده‌اش

.....

(ج) گفت: «آری، خانه او بی‌ریاست فرش‌هایش از گلیم و بوریاست»

.....

(چ) چشم دل باز کن که جان بینی آنچه نادیدنی است، آن بینی

.....

(ح) گوسفندان از آن من نیست.

.....

(خ) خداوندش را بگو که گرگ ببرد.

۳- برای هر کلمه دو هم‌خانواده بنویسید.

حضور	مثل
تصویر	عادت

۴- مفرد هر یک از واژگان زیر را بنویسید.

اشعار:	اذهان:
مقاصد:	قصص:

۵- در جمله «اینجا خانه خوب خداست» منظور از «خانه خوب خدا» چیست؟

۶- با توجه به متن درس، نظر شما چه راه‌هایی برای شناخت خدا وجود دارد؟

۷- درستی یا نادرستی هر یک از جملات زیر را مشخص کنید.

- الف) بیت «گفت آری خانه او بی‌ریاست / فرش هایش از گلیم و بوریاست» سه جمله است.
- ب) هاتف اصفهانی از شاعران دوران زندیه و قاجار بود.
- پ) ابوالقاسم قشیری از عارفان قرن پنجم بود.

۸- نوع «را» را در عبارات زیر بررسی کنید.

الف) خداوندش را بگوی که گرگ ببرد.

ب) از این همه گوسفندان یکی را به من بده.

۹- با توجه به بیت «آن خدا بی‌رحم بود و خشمگین / خانه‌اش در آسمان دور از زمین» به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) بیت چند جمله دارد؟

ب) نقش دستوری کلمات «خشمگین - زمین - خدا» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) مسند - نهاد - متمم
- ۲) نهاد - متمم - نهاد
- ۳) مسند - متمم - نهاد
- ۴) نهاد - مسند - متمم

۱۰- با توجه به بیت «هیچ‌کس از جای او آگاه نیست / هیچ‌کس را در حضورش راه نیست» به سؤالات پاسخ دهید.

الف) نقش کلمه «هیچ‌کس» در مصراع اول و دوم را با هم مقایسه کنید.

ب) نقش کلمات قافیه را بیان کنید.

۱۱- در بیت «گفتمش پس آن خدای خشمگین / خانه‌اش اینجاست، اینجا در زمین» نقش ضمیرهای پیوسته «ش» را در هر مصراع بررسی کنید.

۱۲- کدام گزینه متمم بیشتری دارد؟

از زمین، از آسمان، از ابرها	هرچه می‌پرسیدم از خود از خدا
بر سر تختی نشسته با غرور	پایه‌های برجش از عاج و بلور
از رگ گردن به من نزدیک‌تر	دوستی از من به من نزدیک‌تر
ترس بود و وحشت از خشم خدا	نیت من در نماز و در دعا

۱۳- تعداد جمله در کدام گزینه بیشتر است؟

خانه‌اش در آسمان، دور از زمین	آن خدا بی رحم بود و خشمگین
مهربان و ساده و زیبا نبود	بود اما در میان ما نبود
پرس و جو در کار او کاری خطاست	زود می‌گفتند: این کار خداست
گوشه‌ای خلوت نمازی ساده خواند	گفت: اینجا می‌شود یک لحظه ماند

۱۴- هر بیت را به آیه‌ای از قرآن کریم که به آن تلمیح دارد وصل کنید (یک بیت اضافه است)

نام او نور و نشانش روشنی	عادت او نیست خشم و دشمنی
مثل نوری در دل آینه است	مهربان و ساده و بی‌کینه است
از رگ گردن به من نزدیک‌تر	دوستی از من به من نزدیک‌تر
نحن اقرب من جبل الوريد	
الله نور السماوات و الارض	

۱۵- هر بیت یا عبارت زیر چند جمله است؟

گفت: «اینجا خانه خوب خداست.»	الف) چوپان گفت: نه، نمی‌توانم این کار را بکنم؛ هرگز!
از رگ گردن به من نزدیک‌تر	ب) زود پرسیدم: «پدر، اینجا کجاست؟»
	پ) دوستی از من به من نزدیک‌تر

۱۶- آرایه‌های ادبی هر بیت را مشخص کنید.

خشتی از الماس و خشتی از طلا	الف) مثل قصر پادشاه قصه‌ها
مثل نوری در دل آینه است	ب) مهربان و ساده و بی‌کینه است
ترس بود و وحشت از خشم خدا	پ) نیت من در نماز و در دعا
هر ستاره پولکی از تاج او	ت) ماه برق کوچکی از تاج او
فرش‌هایش از گلیم و بوریاست	ث) گفت: «آری خانه او بی‌ریاست
آنچه نادیدنی است آن بینی	ج) چشم دل باز کن که جان بینی

۱۷- در ابیات زیر ضمیر و نوع آن را مشخص کنید.

- (الف) گفت: «آری خانه او بی‌ریاست
 فرش‌هایش از گلیم و بوریاست»
 (ب) هیچ کس از جای او آگاه نیست
 هیچ کس را در حضورش راه نیست
 (پ) نیت من در نماز و در دعا
 ترس بود و وحشت از خشم خدا
 (ت) پیش از اینها خاترم دلگیر بود
 از خدا در ذهنم این تصویر بود

۱۸- نقش کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده را بنویسید.

- (الف) هرچه می‌پرسیدم از خود از خدا
 (ب) دوستی از من به من نزدیک‌تر
 ترس بود و وحشت از خشم خدا
 خانه‌ای دیدیم، خوب و آشنا
 (ج) تازه فهمیدم خدایم این خداست
 مهربان و ساده و زیبا نبود

۱۹- در بیت «چشم دل باز کن که جان بینی / آنچه نادیدنی است، آن بینی» مفعول‌ها را پیدا کنید.

۲۰- جدول زیر را کامل کنید.

شماره	شخص	زمان	پن‌مضارع	پن‌ماضی	مصدر	فعل
						می‌پرسم
						خواهند نوشت
						گفته‌ای

۲۱- آثار قیصر امین پور را نام ببرید.

۲۲- موضوع کتاب رساله قشیریه چیست؟

۲۳- کلماتی را که غلط املایی دارند پیدا کنید و درست آن‌ها را بنویسید.

- (الف) آدت او نیست خشم و دشمنی
 نام او نور و نشانش روشنی
 (ب) پیش از این‌ها خاترم دلگیر بود
 از خدا در ذهنم این تصویر بود
 (پ) رعد و برق شب تنین خنده‌اش
 سیل و طوفان نعره طوفنده‌اش
 (ت) گفت اینجا می‌شود یک لحظه ماند
 گوشه‌ای خلوت نمازی ساده خاند

پرسش‌های چهار گزینه‌ای فصل اول

نیزه‌هوشان،
نمونه مردمی و برتر

۱ - معنی کدام گروه از واژگان زیر کاملاً درست است؟

- ① نژند: زیبا / حیران: سرگشته / جثه: بدن / بوریا: حصیر
 ② نغز: نیکو / نعره: فریاد بلند / دلگیر: ناراحت / توفنده: خروشان
 ③ الهیت: خدایی / جلال: زیبایی / تأمل: درنگ / خلیل: حضرت ابراهیم (ع)
 ④ پرستار: مطیع / بصیر: بینایی / بخت: اقبال / کریم: مهربان

۲ - کدام گزینه غلط املایی بیشتری دارد؟

- ① کریم خطابخش پوزش‌پزیر
 ② بسر منتحای جمالش نیافت
 ③ وی طلعت روی تو، ذینت ده عنوان‌ها
 ④ صفایی به تدریج حاصل کنی

۳ - املاي کدام گروه کلمات درست است؟

- ① اصرار پیچیده حکیمانه - قدرت دفع - جلوه خاسی
 ② حواسی نیرومند - دوچار شگفتی - دو حدقه سرخ
 ③ فراز گردن طاوس - عظمت خلقت - زردی زرّ ناب
 ④ کوچکی جثه مورچه - صفحه هستی - استوارترین شکل

۴ - واژه‌های کدام گزینه به ترتیب در معنای «غمناک، خوش بخت، اندام، پندار» هستند؟

- ① نژند، کامکار، جثه، تصویر
 ② نغز، کامکار، جثه، نصیحت
 ③ نغز، سعادت، قوی، فکر
 ④ نژند، کامروا، هیکل، وهم

۵ - کدام گزینه مفرد کلمه «تماثیل» است؟

- ① تمثیل
 ② تمثال
 ③ امتثال
 ④ امثال

۶ - در کدام گزینه واژه‌ها هم خانواده نیستند؟

- ① دیده، بینا
 ② طالب، مطلوب
 ③ توصیف، صف
 ④ نظام، ناظم

۷ - معنی کدام گزینه نادرست نوشته شده است؟

- ① محال است سعدی که راه صفا «محال: ممکن»
 ② فرومانده از کنه ماهیتش «کنه: ذات»
 ③ پایه‌های برجش از عاج و بلور «عاج: دندان پیشین فیل»
 ④ سیل و طوفان نعره توفنده‌اش «توفنده: خروشان»

۸ - در کدام گزینه، واژه‌های به کار رفته هم خانواده نیستند؟

- ① حاضر، محضر، حضور
 ② مصور، صور، تصاویر
 ③ بخشنده، بخشایش، بخشش
 ④ توحش، وحشی، موحش

۹ - مفهوم کدام یک از بیت‌های زیر از جهت ساختار، به علت کاربرد واژه‌ها، دیرباب است؟

- ① به نام خدایی که جان آفرید
 ② جهان متفق بر الهیتش
 ③ ماه برق کوچکی از تاج او
 ④ هیچ کس از جای او آگاه نیست
 سخن گفتن اندر زبان آفرید
 فرومانده از کنه ماهیتش
 هر ستاره پولکی از تاج او
 هیچ کس را در حضورش راه نیست

۱۰ - در کدام گزینه، اضافه تشبیهی وجود ندارد؟

- ① مثل نوری در دل آینه است
 ② تأمل در آینه دل کنی
 ③ این همه صورت برد بر صفحه هستی به کار
 ④ یکی را به سر برنهد تاج بخت

۱۱ - بیت «ای نام نکوی تو، سر دفتر دیوانها / وی طلعت روی تو، زینت ده عنوانها» چند جمله است؟

- ۱ دو ۲ سه ۳ چهار ۴ پنج

۱۲ - در مصراع اول بیت «لبت تا در لطافت لاله سیراب را ماند / دلم در بی قراری، چشمه مهتاب را ماند»، مشبه و مشبه‌به، ادات تشبیه و وجه شبه، به ترتیب کدام است؟

- ۱ لبت - لطافت - ماند - لاله سیراب ۲ لاله سیراب - لبت - لطافت - ماند
۳ لبت - لاله سیراب - ماند - لطافت ۴ سیراب - لاله - ماند - لطافت

۱۳ - کدام بیت با سایر ابیات تناسب معنایی ندارد؟

- ۱ گر مورچه‌ای دم زند اندر ته چاه ۲ حاجت موری به علم غیب بداند
۳ هم قصه نانموده دانی ۴ گرچه باشی مور و هم بی‌بال و پر
۱ آگه ز دم مورچه در چاه تویی ۲ در بُن چاهی، به زیر صخره صما «صما: سخت و محکم»
۳ هم نامه نانوشته خوانی ۴ حاجتی پیش سلیمانی مبر

۱۴ - مفهوم آیه «إِنَّ اللَّهَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» به کدام بیت اشاره می‌کند؟

- ۱ عادت او نیست خشم و دشمنی ۲ مهربان و ساده و بی‌کینه است
۳ ماه برق کوچکی از تاج او ۴ جوهر نوری است اندر خاک تو
۱ نام او نور و نشانش روشنی ۲ مثل نوری در دل آینه است
۳ هر ستاره پولکی از تاج او ۴ یک شعاعش جلوه ادراک تو

۱۵ - آیه «تُعَزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذَلُّ مَنْ تَشَاءُ» با کدام بیت ارتباط معنایی دارد؟

- ۱ جهان متفق بر الهیتش ۲ گلستان کند آتشی بر خلیل
۳ یکی را به سر برنهد تاج بخت ۴ بشر ماورای جلالش نیافت
۱ فرومانده از کنه ماهیتش ۲ گروهی بر آتش برد ز آب نیل
۳ یکی را به خاک اندر آرد ز تخت ۴ بصر منتهای جمالش نیافت

۱۶ - کدام بیت با سایر ابیات تناسب معنایی ندارد؟

- ۱ توحیدگوی او نه بنی‌آدمند و بس ۲ پرستار امرش همه چیز و کس
۳ کوه و دریا و درختان همه در تسبیح‌اند ۴ دوش مرغی به صبح می‌نالید
۱ هر بلبلی که زمزمه بر شاخسار کرد ۲ بنی‌آدم و مرغ و مور و مگس
۳ نه همه مستمعی فهم کند این اسرار ۴ عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش

۱۷ - در کدام بیت از آرایه تلمیح استفاده نشده است؟

- ۱ دوستی از من به من نزدیکتر ۲ گلستان کند آتشی بر خلیل
۳ به نام خدایی که جان آفرید ۴ مهربان و ساده و بی‌کینه است
۱ از رگ گردن به من نزدیکتر ۲ گروهی بر آتش برد ز آب نیل
۳ سخن گفتن اندر زبان آفرید ۴ مثل نوری در دل آینه است

۱۸ - در کدام گزینه مفهوم کنایی عبارت نادرست است؟

- ۱ یکی را به خاک اندر آرد ز تخت ← پست و حقیر کردن
۲ بزرگان نهاده بزرگی ز سر ← سجده کردن بزرگان
۳ فرومانده از کنه ماهیش ← ناتوانی از درک عظمت خداوند
۴ پیش از اینها خاطرمد دلگیر بود ← غمگین و ناراحت بودن

۱۹ - در بیت «بود، اما در میان ما نبود / مهربان و ساده و زیبا نبود» به ترتیب چند فعل اسنادی و چند مسند وجود دارد؟

- ① سه، پنج ② سه - سه ③ دو - سه ④ یک - سه

۲۰ - کدام گزینه می‌تواند شخص و شمار متفاوتی داشته باشد؟

- ① می‌گوید ② می‌پرسید ③ می‌بندید ④ می‌شنوید

۲۱ - نقش ضمیر پیوسته «-ش» در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- ① جهان متفق بر الهیتش ② گفتمش پس آن خدای خشمگین
③ رعد و برق شب، طنین خنده‌اش ④ پرستار امرش همه‌چیز و کس

۲۲ - در کدام بیت «را» نشانهٔ مفعولی است؟

- ① تو را پرواز بس زود است و دشوار ② تو را توش هنر می‌باید اندوخت
③ مرا آموخت علم زندگانی ④ مرا در دام‌ها بسیار بستند

۲۳ - در کدام بیت نوع «را» با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ① خداوندا، به حق نیک‌مردان ② مکن ما را از این درگاه محروم
③ خدایا، جهان پادشاهی تو را ست ④ هر باغبان که گل به سوی برزن آورد
⑤ که احوال بدم را نیک گردان ⑥ چو گنجشکان مران ما را از این بوم
⑦ ز ما خدمت آید خدایی تو را ست ⑧ شیراز را دوباره به یاد من آورد

۲۴ - در عبارت «پدر را گفتم: از اینان یکی سر بر نمی‌دارد که دوگانه‌ای بگذارد، چنان خواب غفلت برده‌اند که گویی نخفته‌اند که مرده‌اند» چند متمم وجود دارد؟

- ① سه ② دو ③ چهار ④ یک

۲۵ - در کدام گزینه فعل گذشته وجود ندارد؟

- ① ای کاش برادرم از سفر برگردد. ② هوای تهران امروز، گرم و سوزان بود.
③ ایرانیان کاغذسازی را از چینیان آموختند. ④ کنار نام تو، لنگر گرفت کشتی عشق

۲۶ - کدام بیت جملهٔ کمتری دارد؟

- ① نمیرم از این پس که من زنده‌ام ② هنرجوی تا کام یابی و ناز
③ شکوه‌ها را بنه، خیز و بنگر ④ راستی را کس نمی‌داند که در فصل بهار
⑤ که تُخَم سُخَن را پراکنده‌ام ⑥ که جویندگی، راه یابندگی است
⑦ که چگونه زمستان سرآمد ⑧ از کجا گردد پدیدار این همه نقش و نگار؟

۲۷ - در کدام بیت، فعل اسنادی وجود ندارد؟

- ① ای کاش جای این همه دیوار و سنگ ② فصل، فصل خیش و فصل گندم است
③ تو تنهایی، تو از تن‌ها جدایی ④ ای عشق، زمین و آسمان آیهٔ توست
⑤ آیینه بود و آب و کمی پنجره ⑥ عاشقان، این فصل، فصل چندم است؟
⑦ غریبی، بی‌کسی، بی‌آشنایی ⑧ بنیاد ستون بی‌ستون پایهٔ توست

۲۸ - در کدام بیت مسند بیشتری وجود دارد؟

- ① کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق ② طلوع می‌کند آن آفتاب پنهانی
③ تویی بهانهٔ آن ابرها که می‌گریند ④ دوباره پلک دلم می‌پرد، نشانهٔ چیست؟
⑤ بیا که یاد تو آرامشی است طوفانی ⑥ ز سمت مشرق جغرافیایی عرفانی
⑦ بیا که صاف شود این هوای بارانی ⑧ شنیده‌ام که می‌آید کسی به مهمانی

۲۹ - شخص و شمار فعل‌های بیت «بخندید رستم به آواز گفت / که بنشین به پیش گران‌مایه جفت»، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ① دوم شخص جمع - سوم شخص مفرد - دوم شخص مفرد
 ② سوم شخص مفرد - سوم شخص مفرد - سوم شخص مفرد
 ③ دوم شخص جمع - سوم شخص جمع - دوم شخص مفرد
 ④ سوم شخص مفرد - سوم شخص مفرد - دوم شخص مفرد

۳۰ - در عبارت «نان خود خوردن و نشستن به که کمر زرین بستن و به خدمت ایستادن» چند مصدر وجود دارد؟

- ① پنج ② دو ③ سه ④ چهار

۳۱ - بن مضارع و ماضی کدام گزینه نادرست است؟

- ① پرس - پرسید ② گو - گفت ③ جد - جهید ④ یاب - یافت

۳۲ - کدام ترکیب وصفی است؟

- ① جلوهٔ حیات ② درک حقیقت ③ طوفان بنیان‌افکن ④ ستارهٔ اشک

۳۳ - کدام بیت تخلص ندارد؟

- ① حافظا، در کنج فقر و خلوت شب‌های تار
 ② سعديا، چون تو کجا نادره گفتاری هست؟
 ③ چه خوش گفت فردوسی پاک‌زاد
 ④ گفتا ز «فیض» بپذیر این نیم‌جان که دارد

۳۴ - کدام کتاب از قیصر امین‌پور نیست؟

- ① در کوچه آفتاب ② به قول پرستو ③ مثل چشمه، مثل رود ④ از آسمان سبز

۳۵ - کدام آرایهٔ ادبی در بیت «مهربان و ساده و بی‌کینه است / مثل نوری در دل آینه است» وجود ندارد؟

- ① نماد ② تشخیص ③ تشبیه ④ ضرب‌المثل

۳۶ - در بیت «یکی را به سر بر نهد تاج بخت / یکی را به خاک اندر آرد ز تخت» کدام آرایهٔ به کار نرفته است؟

- ① کنایه ② تشخیص ③ تناسب ④ تشبیه

۳۷ - بیت «زود پرسیدم پدر اینجا کجاست؟ / گفت: اینجا خانهٔ خوب خداست» به ترتیب چند جمله و مفعول دارد؟

- ① چهار - هیچ ② پنج - یک ③ شش - یک ④ پنج - دو

۳۸ - هم‌خانواده، مترادف و متضاد واژهٔ «هجر» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ① مهاجر - غم - شادی ② هاجر - دوری - وصل ③ مهجور - نالان - نزدیکی ④ تهاجم - دوری - نزدیکی

ناشر داغ‌ترین

کتاب‌های کودک و نوجوان

 dazhopub.ir

 dazhopub

 021 - 66459072